

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Dominica III. post epiphaniam

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

Dominica III. post Epiphaniam.

51

sua nulla fecit miracula, quia hoc primum fecisse dicitur signum, ut manifestaret gloriam suam, quod sit Deus ille, qui solus miracula facere potest, Pl. 72. v. 18.

2. *Discipulorum in fide corroboratio.* Hic est finis miraculorum, ut infideles ad fidem perducantur. Jam verò ubi doctrina Evangelii fatis confirmata est tam Christi,

quàm Apostolorum miraculis, qui adhuc prodigia quærit, magnum ipse prodigium est, ut Augustinus loquitur. Hæc dicta sunt de nuptiis Canæ Galilææ. Beatus verò qui ad nuptias agni vocatus est, Apoc. 19. v. 9. tunc perfectè manifestatur Christi gloria. Johan. 17. v. 24. quam ut mox videamus, faxit Deus T. O. M. Amen.

Dominica III. post Epiphaniam.

Evangelium Matth. 8. v. 1. 14.

CUm Moses tabulas Decalogi in monte Sinai ab ipso Deo accepisset, & jam descenderet, ut populo leges sancitas insinuaret, ecce recesserant Israelitæ de via, & vitulum sibi fecerant ex auro, quamobrem irâ commotus non solum tabulas è manu projecit, & ad radicem montis confregit, sed etiam ministerio Levitarum tria hominum millia in populo occidit, Exod. 32. v. 19. & 28.

Hæc severitate legis effecta tacitè notantur, quod nimirum iram operetur, Rom. 4. v. 15. unde ministerium mortis & damnationis appellatur, 2. Cor. 3. v. 7. & 9. Contra audimus in hodierno Evangelio, quod Christus post prolixum sermonem in monte habitum, quâ veram legis promulgatæ sententiam exposuerat, descendens iterum leprosum & paralyticum divinâ suâ virtute sanavit, ut indicaret, se esse verum animarum nostrarum medicum, qui è summo cæli monte in has terras eo sine descenderit, ut à spiritali peccati lepra, & animæ paralyti nos liberaret. Nam lex per Mosen data, gratia autem per Christum exorta est, Joh. 1. vers. 17.

Nos ad manus sumemus prælectam Evangelii pericopen, & videbimus

I. Curam leprosi.

II. Curam paralytici.

J.J.

EXEGETIS.

Verè Christus Zemah dicitur, sub quo germinare & crescere debet Ecclesia, Zach. 6. v. 12. quæ in V. T. terminis palestinae angustioribus circumscripta erat. Nam taliter non faciebat Deus omni nationi, Pl. 147. v. 20. Sed in N. T. respectus ille personarum cessavit, & quisquis nomen Domini invocat, salvus erit, Rom. 10. v. 13. Hujus rei exemplum habemus in prælecto Evangelio, ubi tam leprosus ex Judaico semine oriundus, quàm centurio gentilis à Christo recipitur. De cura leprosi primùm agemus, sed quatuor potissimum ponderanda nobis occurrunt

1. *Temporis notatio*, quando nimirum acciderit. Hoc Evangelista subinnuit *περίφρασιν*, per verba: Cum descendisset de monte, & intelligit mōtem, in quo Christus

G 2

stus

stus elegantissimam Concionem de vera beatitudine habuerat, quæ descripta est Matth. 5. v. 6. 7. Finita concioe de monte descendit, & doctrinam suam miraculis hisce confirmat, quo ostendit, se non solum esse sapientiam, verum etiam virtutem & potentiam Dei, quorum utrumque ipsi tribuit Apostolus 1. Cor. 1. v. 24. nimirum Prophetam illum potentem opere & sermone coram Deo & omni populo, Luc. 24. v. 19. Hoc demonstravit in Concionibus, in quibus consilium Dei de salute nostra nobis revelavit, Joh. 1. v. 18. illud in miraculis, dum pertransiit beneficiendo & sanando omnes oppressos à Diabolo, Act. 10. v. 38. Ergo promissionibus ejus tuto fidere possumus, quia virtute etiam pollet, & quacunque promittit, etiam præstare potest, Rom. 4. v. 21.

2. *Leprosi presentatio*, nam cum ventum esset ad radices montis, ecce, inquit Evangelista, leprosus accedebat eum, Lucas addit c. 5. v. 12. quod fuerit plenus leprâ, quæ aliâ incurabilis est, 2. Reg. 5. v. 7. Videmus inde, quàm salubris sit morborum afflictio, quia ad Christum ire compellit, Os. 6. v. 1. Noli igitur murmurare, quod pateris medicina est, non pœna, castigatio est, non damnatio, ut inquit Augustinus.

Describitur autem presentatio illa, quod facta sit

1. *Gestu decente*. Nam adoravit eum, inquit Evangelista. In Græco est vocabulum προσκύνειν, quod non simpliciter adorare, sed cum incurvatione cervicis & totius corporis honorem debitum alicui offerre significat, sicut Abraham fecit, Gen. 18. v. 2. hinc Marcus per genuflexionem, c. 1. v. 40. & Lucas per totalem prostrationem in faciem explicat, c. 5. v. 12.

Humilitas hæc Deo valde placet, & in

Scripturis etiam pluribus Sanctorum exemplis nobis commendatur, vide 1. Reg. 8. v. 22. Dan. 6. v. 10. Act. 9. v. 40. Sicut enim leo prostratum neminem lædit, sed ablanditur potius: Ita Deus reverentia & humiliatione tali ad commiserationem flectitur, ut probat exemplum Ahabi, 1. Reg. 21. v. 19. Peccant igitur, qui inter orandum non in genua, sed in podicem procidunt, & vestimentorum dispendium meruunt. Sed videant, dum vestis nitida custoditur, ne multis peccatis ac negligentis anima sordidetur, ut Casarius loquitur.

2. *voce gemente*. Nam brevi oratione Christum aggreditur. Domine, inquit, si vis, potes me mundare. Quibus verbis totam artem orandi complectitur. Et docet nos suo exemplo, quomodo preces informandæ sint, si quidem Deo acceptas esse velimus.

1. *Monstrat verum objectum*. Nam Christum secundum utramque naturam sine intercessione invocat. Si Pontificius fuisset, primum vel Matrem vel Apostolos Domini accessisset. Ita nos quoque orationem ad verum objectum ante omnia dirigamus, nimirum ad Christum, qui omniscius est, & gemitus nostri ab eo non sunt absconditi, Ps. 38. v. 10. Omnipotens est, & potest superabundanter facere super id quod petimus & intelligimus, Eph. 3. v. 20. misericors est, & facit voluntatem timentium eum, Psal. 145. v. 19. Hinc Ecclesia: Abraham ignoravit nos, Israel nescivit nos, tu autem Pater noster, Redemptor noster, à seculo nomen tuum, Es. 64. v. 16.

2. *Verum affectum*, in quo tota vis orationis recumbit. Qualis enim orantis affectus est, inquit Augustinus, talis etiam erit exaudientis effectus.

Lepro

Leprosus orat

1. *Cum breviloquentia.* Ita nos quoque in multiloquio fiduciam exauditionis non ponamus, Matth. 6. v. 7. non enim verba deprecantis Deus intendit, sed orantis cor aspicit, inquit Isid.

2. *Cum confidentia.* Dum infinitam sanandi potentiam in Christo agnoscit, & sine ulla dubitatione credit, quod Christus, si velit, ipsum quoque mundare possit. Ita nos, si postulamus aliquid à Deo cum fide postulemus necesse est, Jacob. 1. v. 6. nam si fides deficit, oratio perit, inquit Augustinus. Hoc est malè petere, & qui malè petit, nil accipit, Jacob. 4. vers. 3.

3. *Cum differentia, & conditionem observat,* quâ cum bona temporalia semper à Deo petenda sunt: quare hypotheticè loquitur. Domine si vis: Ita nos quoque in petitione temporalium voluntati divinæ humiliter nos subjiciamus. Petimus aliquando divitias, sed spinæ sunt, Luc. 8. vers. 14. liberos, sed degenerant, ut Absolon. 2. Sam. 15. vers. 1. & seqq. honores, sed lapsum meditantur, ut Haman suo incommodo didicit, Esth. 5. vers. 11. cap. 7. vers. 10. Ergò conditio semper adjicienda est, si nempe DEUS velit, & id quod petimus, ad gloriam ipsius & nostram salutem inserviat. Ita David 2. Samuel. 15. vers. 25. 26. tres viri, Daniel. 3. vers. 17. 18. Christus ipse, Luc. 22. vers. 42. hoc si observamus, certò consequemur, quicquid petierimus, 1. Johan. 5. vers. 14.

3. *Miraculosa ejusdem sanatio,* quam triplici modo Christus in effectum producit

1. *Miserendo,* ut Marc. 1. vers. 41. indicat voce abulato emphatico *σπλαγχνίζεν*, quo-

intimus commiserationis affectus describitur, qui in Christo tantus est, quantus ipse est, Sirach. 2. v. 22. Nam misericordia Dei super omnem carnem, Sir. 18. v. 12. hinc cordialis dicitur, Luc. 1. v. 78. Fluit ex hoc fonte largissima consolatio. Si quis aegrotat, aut in miseriis hæret, ne abjiciat animum, sed ad Christum confugiat, cujus viscera moventur, si calamitosum aliquem Christianum intuetur, ut inquit Os. 11. v. 8. hinc Pater misericordiarum dicitur 2. Cor. 1. v. 3. & universæ viæ ejus sunt misericordia & veritas, Psal. 25. v. 10.

2. *Tangendo.* Poterat etiam sine actu ipsum curare, exemplo leproforum, Luc. 17. vers. 14. sed tangere voluit, ut ostenderet, se esse Dominum legis, quem leprosi contactus non pollueret, adeoque naturam humanam cum divinitate personaliter unitam, vivificam esse demonstraret, quæ Damasceni ratio est.

Lepra est imago peccati. Vide Meissn. super hoc Evangelium, Ergò quod contactus suæ carnis Christus lepram hoc loco tollit, eo ipso confirmat, quod remissionem peccatorum per exhibitionem suæ carnis & sanguinis in Eucharistia nobis conferre & obsequare velit, Joh. 6. v. 55.

3. *Dicendo.* Leprosus dixerat, si vis, potes me mundare. Christus statim subjicit? Volo, mundus esto, & confestim munda est lepra ejus. Nam ipsius *ῥήματα* sunt *περάματα*, Ezech. 22. v. 14. Verbum ejus adhuc sonat in Ecclesia. Si cum Davide clamamus ex Psal. 51. vers. 4. Lava me Domine ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me, statim responderet per ministros suos volo, mundus esto. Nam fidelis est & justus, ut remittat peccata nostra, &

emundet nos ab omni iniquitate, 1. Joh. 1. vers. 9. hoc facit per verbum, quod omnia sanat, cum nec herba, nec malagma quicquam efficere potest, Sap. 16. v. 12.

4. *Sanat informatio*, quâ continentur.

1. *Fugienda*. Nam vide, inquit, ne ulli dixeris, & hoc ipso se ab aura gloriæ pompæq; jactantiæ alienum esse satis ostendit. Non enim quæsit gloriam suam, Johan. 8. vers. 50. Ita nos quoque in omnibus verbis ac operibus nostris Dei gloriam imprimis quæramus juxta præscriptum Pauli, Col. 3. v. 17.

2. *Facienda*. Nam ad Sacerdotes ipsum ablegat duplici fine,

1. *Ratione sacrificii*, Lev. 14. vers. 1. seqq. dann er wil den Priestern ihr Eriam nicht entziehen / sie wollen auch erhalten seyn. Sicut enim operarius dignus est mercede sua, Luc. 10. v. 7. Ita præcepit Dominus, ut qui Evægelium annunciant, de Evægelio vivant, 1. Cor. 9. v. 14.

2. *Ratione testimonii*, ut mundatum leprosum videntes, aut crederent Salvatori, aut non crederent. Si crederent, salvarentur, si non crederent, inexcusabiles forent, ut Hieronymus loquitur. Tot enim testes reprobi in extremo die contra se habebunt, quot modis voluntatem ipsis revelatam contempserunt, ut Christus etiam civitatibus ingratis minatur, Matth. 11. v. 21. Joh. 12. v. 48.

De Secundo.

Vidimus Curam leprosi, videbimus etiam *Curam paralytici*, ubi duo nobis ponderanda occurrunt:

1. *Centurionis querela*. Cum enim ingressus esset Capernaum, accessit eum

Centurio & rogavit eum, inquit Evangelista. In Græco vocatur *ἐκατόνταρχος*, unde colligitur, fuisse ipsum Capitanæum centum militum præsidiariorum in oppido Capernaum, à Romano Cæsare immediatè dependentem, professione Ethnicum, ut patet ex v. 10. & 11. Sed ex Luc. 7. vers. 5. probabile est, quod abjuratâ Ethnicorum idololatria religionem Judaicam amplexatus fuerit.

Querelam quod attinet, describitur illa

1. *Ratione materiae*. Nam de servo sollicitus est, qui domi jacebat paralyticus & vehementer torquebatur. Hoc exemplo hortatur omnes patres & matres familias, ut pariter erga servos & ancillas affecti sint. Quò pertinent dicta Scripturæ, Sir. 4. v. 35. c. 7. v. 23. c. 33. v. 30. 31. Eph. 6. v. 9.

Si igitur vim patiuntur, tuum est, ut defendas ipsos, quod fecit David 2. Sam. 10. v. 7. seqq.

Si mercedem petunt, noli ipsos defraudare. Nam merces illa clamat ad cælum, Jac. 5. v. 4. Deut. 24. v. 15.

Si infirmantur, ne in salutatos vel incuratos relinque, sed de medicina & necessariis subsidiis ipsis prospice. Nam qui domesticorum curam negligunt. Ethnicis deteriores sunt, 1. Tim. 5. v. 8.

2. *Ratione formæ*. Nam accessit Christum

1. *Reverenter*, Dominum appellans & hâc ipsâ appellatione fidem suam testatur, quam ex concionibus & miraculis Christi in Capernaum editis concepit. Proinde se humiliat, Domine, inquit, non sum dignus ut intres sub tectum meum. Quæ communis vox est omnium Sanctorum. Nam qui vult esse Christi discipulus, à Christo humilitatem discat, necesse est, Matth. 11. v. 29.

Super-

Superbi autem ad Christum non pertinent, sed Diabolum imitantur, qui Rex superborum dicitur, Job. 41. v. 25.

2. *Confidenter.* Nam firmiter credit Christum servum suum etiam absentem unico verbo curare posse, idque demonstrat ab adjuncto proprio per comparationem imparium. Ego homo sum, inquit, tu autem Deus, ego potestati subditus, tu omnia sub pedibus habes. Si dico servo meo, veni, ad dictum statim venit. Sin alteri dico, abi, ad dictum statim abit. Quidni igitur tibi, qui Dominus es vitæ & mortis, ad nutum omnes morbi pareant. Non opus est Domine, ut mecum abeas, sed tantum die verbum, & sanabitur servus meus.

Hâc fide nos etiam instructos esse oportet, ut firmiter statuamus, Christum posse ex omnibus necessitatibus eripere, & quidem unico verbo, quia benignus est & misericors, nostrisque infirmitatibus compati novit, Ebr. 4. vers. 15. Statuat igitur quilibet Christianus se domi habere paralyticum, id est, animam ægrotantem, & conscientiam miserè afflictam, nec procrastinet medicinam, sed Christum accedat dum propè est, antequam mors secunda ipsum comprehendat. Hoc fit per fidem, cui nihil impossibile est, Marc. 9. vers. 23. Sicut enim Israelitæ in deserto æneum serpentem intuentes ab icu serpentum igneorum sanati sunt: Ita Christus exaltatus est in cruce, ut qui credit in eum non pereat, sed vitam æternam habeat, Joh. 3. v. 15.

In genere notamus in hoc Centurione virtutes quasdam militares, quibus omnes *Colonelli* & *Capitanei* studere debent, ut sunt

1. *Integritas.* Nam sub Romano Imperatore militat tanquam ordinario Magi-

stratu: Sic qui castra sequuntur, videant, cui dent nomina sua, ne seditiosi & temerarii habeantur. Exempli gratiâ; Absolorum bellum gerebat contra Patrem. Hoc injustum erat bellum. Hinc omnes qui sub ipso militarunt, seditionis obnoxios sese reddiderunt.

Si vis igitur militare, Dominum talem tibi elige, qui defensivè, aut vindicativè, non offensivè bellum suscipit, aliàs Deum non habebis à latere, cujus sola est victoria, Prov. 21. v. 31.

2. *Pietas.* Nam 1. veram religionem suscipit, ut supra audivimus. 2. ad Christum confugit. Ita qui militiae operam dant, ante omnia pietatem sibi commendatam habeant, Deut. 23. vers. 9. & piis insuper precibus manè & vespèri Deum sollicitent, ut sibi semper propitius esse velit. In primis beluinanam sævitiam exuant, blasphemias detestentur, stupra & adulteria vitent, nemini injuriam faciant, si Deus pro ipsis contra hostes dimicare debet, Deut. 20. v. 4.

3. *Humilitas*, quam probat

1. *Consideratione indignitatis*, v. 8.

2. *Consideratione mortalitatis*, v. 9.

Ita milites Christiani quoque humilitati studeant, & populi animos, cui præsumunt, committate & mansuetudine potius quam severitate sibi concilient. Nam Deus resistit superbis, inquit Petrus, 1. c. 5. v. 5.

4. *Fidelitas*, quam præstitit

1. *Majestati terrestri.* Nam homo sum, inquit, sub potestate constitutus, cui fidem dedi, & fidem etiam servabo. Hæc fidelitas in bello maximè necessaria est, vide Proverb. 24. v. 22.

2. *Majestati cælesti.* Imperator gentilis erat, & serviebat idolis, sed ipse Judaicam religionem amplectitur, & ita conscientiam suam

suam inviolatam conservat. Deo enim magis obediendum quam hominibus. Act. 5. vers. 29.

5. *Disciplina severitas*, vers. 9. secus nec centuriones nec milites, quod suscipiunt, prosperè ad votum agent, sed mala quæcunque capitibus suis totique cum quo militant, exercitui, attrahent. Non enim probabile est, inquit Gregor. rem bene gesturos, qui lacrymas & execrationes pro viatico secum auferunt, vide Jos. 7. v. 12.

II. Ponderanda quoque venit in hac altera parte *Christi medela*. Ubi enim querelam Centurionis percepisset, statim paratus est, & veniens, inquit, curabo illum. Centurio non opus esse ait, ut ipse veniret, sed modò dicat unicum verbum ad salutem servi recuperandam sufficere certò confidit, ut supra audivimus.

Notamus igitur hinc

I. *Premissam Concionem*, qua

1. *Fidem centurionis elevat*, vers. 10. Licet enim in populo Israëlítico multi quoque erant eximîa fide præditi, ut Simeon Hanna, discipuli Christi, & in primis B. Virgo, tamen in homine ethnico tantam fidem inveniri rarum erat & singulare miraculum. Tu verò, si fidem centurionis magnam in te non deprehendis, sed fluctuas sub cruce, noli animum abjicere. Virtus enim Dei in infirmitate perficitur, 2. Cor. 12. vers. 9. intereà cum Apostolis ora: Domine adauge mihi fidem, Luc. 17. vers. 5. tunc Deus qui fidelis est, linum fumigans non extinguet, Esa. 42. v. 3. sed te perficiet, corroborabit & consummabit ad vitam æternam, 1. Pet. 5. v. 10.

2. *Vocationem gentium prænunciat* vers. 10. In V. T. gentes ad Ecclesiam non pertinebant sed Judæi tantum erant Dei pecu-

lium, quæ ipsorum prærogativa duravit usque ad Christum, ille enim per ministerium Apostolorum Judæos & gentes ad unum ovile congregavit, Joh. 10. v. 16.

Beneficium hoc ad nos quoque pertinet, qui à Japheto originem ducimus, & olim à Deo & Ecclesia ejus penitus exclusi eramus, sed per Christum implantati sumus, non aliter, ac si hortulanus arbores fativas detruncaret, & stolones sylvestres illis infereret, Rom. 11. vers. 17. Hoc grato animo agnoscere & pro ratione vocationis nostræ dignè ambulare debemus, 1. Pet. 4. v. 3.

3. *Rejectionem Judæorum indigitat*, & quidem accuratà similitudine à Patrefamiliàs desumpta, qui filios à mensa remouet, si sint inmorigeri, & in illorum locum servulos suscipit: Ita Judæi sunt filii regni, quibus paratum erat, ut cum majoribus suis, Abrahamo, Isaac & Jacobo sederent in regno Dei: sed propter incredulitatem & inobedientiam sunt rejecti & gentiles in illorum locum suscepti. Consideremus igitur bonitatem & severitatem Dei, in eos quidem, qui ceciderunt, id est, adversus Judæos, severitatem, erga nos autem bonitatem, si permanserimus in bonitate, aliàs quoque excidemur. Si enim naturalibus ramis non pepercit, quanto minus nobis oleastris, inquit Apostolus, Rom. 11. v. 21.

II. *Servi restitutionem*, quam procuravit Christus

1. *Absenter*: Licet enim vi unionis personalis ubique esse poterat, tamen in statu exinanitionis hac majestate non usus est semper, sed à loco ad locum migravit, ἐν ὁμοιωµατι ἀνθρώπων, Phil. 2. v. 7. interim virtute suâ, famulum centurionis absentem curat

& eo

& eo ipso probat, se esse verum omnipotentem Deum, & Magistrum illum salvandi, de quo Esa. 63. v. 1.

2. *Excellenter.* Nam eo ipso momento, quo Christus fidem centurionis publicè prædicabat, servus convalescit. Tam subitò Medici corporales juvare non possunt, sed ut proverbium habet *Morbi veniunt catervatim, & particularim recedunt, imò*

Non est in medico semper relevetur ut ager,

Sed doctâ interdum plus valet arte malum.

Christus verò sanat ex tempore lepram, paralytin, & alios morbos incurabiles. Nam Deus est cum ipso, Act. 10. v. 38.

Ad hunc Medicum, Vos nri confugite in morbis tam corporalibus quàm spiritualibus. Nam tanta est ipsius virtus & potentia, ut ne unum quidem deficiat, Esa. 40. v. 26.

Dominica IV. post Epiphaniam.

Evangelium Matth. 8. v. 23. 28.

D Johannes in Apocalypsi vidit Angelum, qui nube amictus erat, & Iridem in capite habebat. Facies ejus erat ut Sol, & pedes ejus tanquam columnæ ignis. Pedem dextrum ponebat super mare, sinistrum autem super terram, cap. 10. vers. 1. seqq.

Per Angelum hunc intelligitur Angelus fœderis, Dominus noster Jesus Christus. Nube quâ amictus est tegit peccata nostra, Esa. 44. v. 22. Iris est reconciliationis indicium, Gen. 9. v. 13. splendor solis in facie, divinitatem indicat, est enim sol justitiæ, Mal. 4. v. 2. Pedes quibus mare & terram supergreditur, dominium ejus notant, quod accepit à Patre, Psalm. 8. vers. 7. 8. 9. dominatur enim à mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos orbis terrarum, Psalm. 72. vers. 8. *ps. 89. 26-28.*

Hujus domini specimen habemus in hodierno Evangelio. Videbimus

I. Exortam tempestatem.

II. Christi potestatem.

J.J.

EXEGESIS.

Qui nescit orare, intret mare, Veteres dixerunt. Nam quia navigantes in mari animas suas exiguo ligno concredunt, Sap. 14. v. 5. præsentissimam mortem præ oculis habent, & sunt

Digitis à morte remoti

Quatuor aut septem, sit sit latissima tæda,

Ut juvenalis loquitur. Præsertim quando sub æstu maris turbulentis æquilonibus modò ad cælos usque efferuntur, modò ad abyssos usque dejiciuntur, ut consilii inopes

H

sicut